

SKUPNA MEDDRŽAVNA VAJA KRAS '97

Joint Interstate Exercise KRAS '97

Štefan Majcen*, Aleš Klemenc**

UDK 614.84(497.4-14)"1979"

Povzetek

Združena zaščitnoreševalna vaja Kras '97 je bila 4. oktobra 1997. Njen namen je bil preveriti in izpopolniti organiziranost, usposobljenost, opremljenost, pripravljenost, aktiviranje in vodenje sil za gašenje in reševanje ob velikem požaru v naravnem okolju, ki povzroči verižne nesreče in preti, da bo zaradi neuspešnega gašenja ogrozil ozemlje sosednje države Italije. Vaja je temeljila na predpostavki, da se je v sušnem obdobju v občini Sežana ob železniški progi Divača–Kozina vnel požar. Zagorela so območja termofilnega kraškega gozda na več mestih vzdolž železniške proge. Požar se je zaradi močnega vetra hitro razširil na območje hriba Kokoš, ogrozil posamezna naselja in se nezadržno širil proti sosednji Italiji. Med gašenjem je bilo treba reševati tudi ponesrečence iz kraškega brezna - jame, poiskati pogrešane in sprejeti ukrepe za varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi.

Namen in cilj vaje je bil v vseh načrtovanih elementih dosežen. Vodenje intervencij, ki je bila glavna naloga na vaji, je bilo nad pričakovani, predvidene rešitve so bile ustrezne. Izredno uspešno je bilo tudi sodelovanje z italijanskimi in drugimi silami za zaščito in reševanje ter drugimi udeleženci vaje.

Abstract

The joint protection-rescue exercise "Kras '97" was organized on 4th October, 1997 for the purpose of verifying and improving the organization, skills, available equipment, preparedness, activation and direction of fire extinction and rescue forces upon the occurrence of extensive wildfires which threaten to result in a chain of disasters and, if not extinguished in time, may endanger neighbouring countries (Italy). The exercise was based on the presumption that a fire had occurred during the dry season in the municipality of Sežana, along the Divača-Kozina railway line. Several locations of the thermophilic Karst forest area caught fire in numerous areas along the railway line. Due to strong winds, the fire quickly spread to the Kokoš hill area, endangering villages and irrepressibly spreading in the direction of Italy. Fire extinction was also accompanied by the rescue of persons from a karst gorge, a search for missing persons and protection of the area against UXOs.

The purpose and objectives of the exercise were fully attained. The conduction of intervention activities, whose verification was the main purpose of the exercise, surpassed expectations, and the planned solutions proved to be adequate. Cooperation with Italian and other protection and rescue forces, as well as with other participants of the exercise, was very successful.

Statistični podatki o požarih nas iz leta v leto opozarjajo na povečano število požarov v naravi, ki se največkrat pojavljajo v sušnem obdobju na območju severne in južne Primorske. Na pojav povečanega števila požarov vpliva predvsem submediteransko podnebje z dolgotrajnim pomanjkanjem padavin. Vzroki požarov so zelo različni in jih velikokrat ne ugotovimo. Gašenje požarov je zaradi premajhne pokritosti terena z ustreznimi cestami in potmi ter težke prehodnosti predvsem ob državnih mejah z Italijo in Hrvaško zelo oteženo.

Načrtovanje vaje

Pobudo za vajo je dala Kraška gasilska zveza. Pobudo je podprl poveljnik civilne zaščite z regijskim štabom civilne zaščite za Notranjsko. S sklepom vlade so bili tako kot temeljni nosilci priprave, organizacije in izvedbe vaje določeni štab civilne zaščite za Notranjsko, občina Sežana, gasilska zveza RS za južnoprimorsko in Ministrstvo za obrambo, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter Kraška gasilska zveza z Zavodom za gasilno reševalno službo Sežana.

Pri pripravi in izvedbi vaje so sodelovale sile za zaščito, reševanje in pomoč notranjske, obalne in severnoprimorske regije, 15. brigada vojaškega letalstva SV, državni in regijski centri za obveščanje (ReCO Postojna, Koper, Nova Gorica), center za obveščanje iz Palmanove, ministrstvo za notranje zadeve, ministrstvo za promet in zveze, ter poveljstvo gasilske zveze Slovenije ter posamezne enote zaščite in reševanja iz Italije.

Podlaga za pripravo elaborata vaje je temeljila na uspešnem gašenju velikega požara v naravnem okolju na območju planine Vremščica na začetku leta 1997. Požar na obronkih Vremščice se je pojavljal dva dneva zapored ob

železniški progi Postojna - Divača. Vsakokrat ga je gasilo več kot 350 gasilcev s širšega območja notranjske, južne in severnoprimorske regije. Organizacija gašenja, aktiviranje velikega števila operativnih gasilskih enot, prihod na zbirno mesto, razporejanje na posamezne lokacije za gašenje požara, izvajanje logistične pomoči in zamenjave utrujenih ekip na terenu so zelo zahtevne naloge, zato je bil namen vaje preveriti vodenje in izvajanje gašenja tako velikih požarov v obmejnem pasu. Zaradi potrebne mobilnosti enot ter prehajanja meddržavne meje v takem primeru, je v obmejnem pasu zelo pomembno dobro in usklajeno meddržavno sodelovanje ter poznavanje sil in sredstev, ki so na voljo pristojnim organom v eni in drugi državi.

Namen vaje Kras '97

Temeljni namen vaje je bil, da se na podlagi izkušenj pri gašenju večjih požarov v naravnem okolju preveri in izboljša:

- opazovanje, obveščanje in alarmiranje na lokalni, regijski, državni in mednarodni ravni
- usposobljenost in delovanje sil za zaščito, reševanje in pomoč pri gašenju požarov v naravi in odpravljanju verižnih nesreč - posledic požara, kot so evakuacija ogroženega prebivalstva, reševanje ponesrečencev iz kraške jame, iskanje pogrešanih, varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi
- možnost meddržavnega sodelovanja pri gašenju požara na obmejnem območju z možnostjo neomejenih poletov helikopterjev čez državno zeleno mejo med gašenjem požara
- sistem vodenja intervencij pri gašenju in reševanju na vseh ravneh, pri čemer je bilo treba ugotoviti in utemeljiti način aktiviranja, sprejemanja ter razporejanja prihajajočih enot za gašenje, ter

* Ministrstvo za obrambo, Uprava za obrambo Postojna, Kolodvorska 5, Postojna

** Ministrstvo za obrambo, Uprava za obrambo Postojna, Izpostava Postojna, Kolodvorska 5, Postojna

spremljanja izvajanja nalog na podlagi delovnih nalogov ter za ta primer pripravljene mrežne karte območja

- uporabo metode računalniškega modeliranja širjenja požara v naravi.

Glede na navedeno je bilo treba pri vaji posebno pozornost posvetiti pravočasnemu odkrivanju požara, obveščanju in tihemu alarmiranju, načinu vodenja intervencij pri gašenju in reševanju ter odpravljanju verižnih nesreč kot posledic požara, uporabi ustrezne gasilske tehnike, tehnike za reševanje iz jam, druge opreme in sredstev. Pomembno je tudi sodelovanje med gasilskimi enotami in drugimi silami za zaščito, reševanje in pomoč, izvajanje zaščitnih ukrepov, varnost v prometu, oskrba sil za zaščito, reševanje in pomoč ter meddržavno sodelovanje na lokalni in državni ravni.

Glavni cilji vaje so bili:

1. izboljšati pripravljenost sil za zaščito in reševanje za ukrepanje ob nastanku požara oziroma druge vrste nesreče na mejnem območju z Italijo; posebna pozornost je bila usmerjena možnosti vključevanja italijanskih sil v zaščito in reševanje ter možnosti prehoda zelene meje
2. preveriti učinkovitost sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja na lokalni, regijski, državni in meddržavni ravni, največ pozornosti je bilo usmerjeno:
 - sprejemu, obdelavi in posredovanju informacij
 - aktiviranju potrebnih sil in sredstev (tihu in javno alarmiranje)
 - obveščanju odgovornih za zaščito, reševanje in pomoč na lokalni, regijski, državni in mednarodni ravni

3. preveriti možnost meddržavnega sodelovanja z Italijo pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ob gašenju obmejnih požarov
4. preveriti usposobljenost in delovanje sil za zaščito, reševanje in pomoč in drugih izvajalcev:
 - sil in sredstev za gašenje
 - reševanja ponesrečencev iz kraških jam
 - varstvo pred neeksploziranimi ubojnimi sredstvi
 - iskanja pogrešanih
 - nudenja prve pomoči in nujne medicinske pomoči
 - logistične pomoči
5. preveriti sistem vodenja intervencije pri gašenju in reševanju na vseh ravneh še posebej pri vročanju delovnih nalogov ter večkanalni in učinkoviti rabi različnih sil za zaščito, reševanje in pomoč
6. preveriti sodelovanje med različnimi silami za zaščito, reševanje in pomoč ter med drugimi izvajalci
7. preveriti možnost vključevanja v izvajanje akcije upravljavcev oziroma lastnikov ogroženih zemljišč
8. preveriti uporabo metode računalniškega modeliranja širjenja požara v naravi ter na tej podlagi predvideti širjenje požara in potreb po silah in sredstvih za gašenje
9. preveriti zagotavljanje in ustreznost materialno tehničnih sredstev.

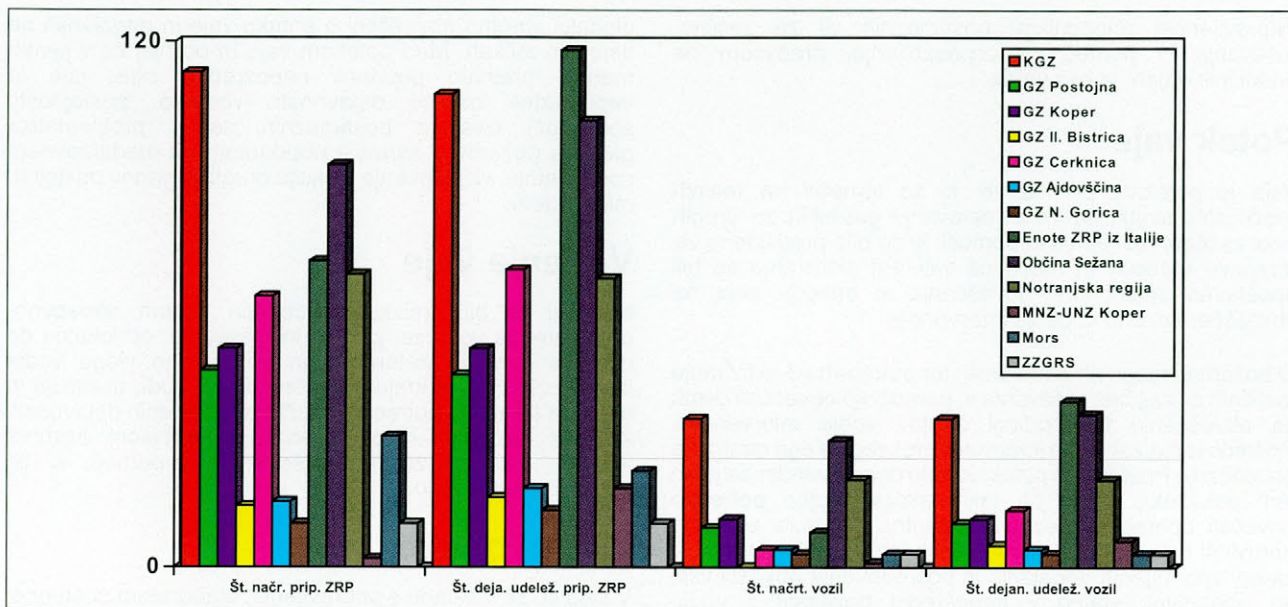
Priprave na vajo

Za neposredne priprave na vajo in pripravo elaborata ter posameznih operativnih načrtov za njeno izvedbo je bila imenovana posebna skupina, v kateri so bili predstavniki:

- lokalne skupnosti s predstavniki zavoda za gasilno in reševalno službo Sežana

Preglednica 1. Pregled sodelujočih na vaji
Table 1. Participants in the Exercise

zap. št.	IZVAJALCI	število načr. pripad. enot za zaščito, reševanje in pomoč enot/pripad.	število dej. udeleženih pri padnikov enot za zaščito, reševanje in pomoč enot/pripad.	število načrtovanih vozil	število dejansko udeleženih vozil
1.	KGZ	113	108	34	34
2.	GZ Postojna	45	44	9	10
3.	GZ Koper	50	50	11	11
4.	GZ Ilirska Bistrica	14	16	4	5
5.	GZ Cerknica	62	68	4	13
6.	GZ Ajdovščina	15	18	4	4
7.	GZ Nova Gorica	10	13	3	3
8.	enote za zaščito, reševanje in pomoč	70	118	8	38
9.	občina Sežana	92	102	29	35
10.	notranjska regija	67	66	20	20
11.	MNZ - UNZ Koper	2	18	1	6
12.	MORS	30	22	3	3
13.	Zavod za gozdove Slovenije,	10	10	3	3
	SKUPAJ	570	643	138	182

Slika 1. Pregled izvajalcev vaje
Figure 1. Participants in the Exercise

- Uprave za obrambo Postojna
- štaba civilne zaščite za Notranjsko
- obalnokraške gasilske zveze
- Ministrstva za obrambo RS, Uprave RS za zaščito in reševanje
- sil zaščite, reševanja in pomoči iz Italije
- Ministrstva za notranje zadeve, Uprave za notranje zadeve Koper.

Poleg teh so bili v priprave občasno vključeni tudi predstavniki: ministrstva za promet in zveze, jamarsko reševalne službe, kluba vodnikov reševalnih psov, zavoda za gozdove Slovenije iz območne enote Sežana, društva radioamaterjev iz Sežane, 15. brigade vojaškega letalstva Slovenske vojske, regijskega centra za obveščanje Postojna in drugi.

Osnovo priprav je predstavljala temeljna zamisel vaje ter metodološko navodilo za pripravo in izvedbo vaje. Priprave je vodila in usmerjala operativna skupina za pripravo elaborata za izvedbo vaje Kras '97 skupaj z vodstvom vaje.

Operativna skupina se je sestala večkrat s predstavniki italijanskih sil za zaščito, reševanje in pomoč in si skupaj ogledala teren na obeh straneh državne meje ter podrobno uskladila potek vaje in natančno določila prehode državne meje.

Elaborat vaje je temeljil na sedanji organizaciji in delovanju sistema zaščite in reševanja na lokalni, regionalni, državni in meddržavni ravni ter konkretnih usmeritvah in rešitvah za organiziranje in izvajanje posameznih zaščitnih ukrepov ter nalog zaščite, reševanja in pomoči. Na podlagi elaborata so posamezni izvajalci pripravili izvedbene načrte za izvajanje ukrepov in nalog iz svoje pristojnosti.

Pregled sodelujočih na vaji

Preglednica in slika 1 nam predstavljata razmerje med številom načrtovanih in dejansko udeleženi pripadnikov posameznih izvajalcev vaje ter razmerje med številom načrtovanih in dejansko udeleženi vozil posameznih služb oziroma organizacij.

Glede na predvideno udeležbo so se nepričakovano v večjem številu odzvali in udeležili vaje pripadniki enot zaščite, reševanja in pomoči iz Italije. Načrtovano je bilo, da jih bo sodelovalo 70, vaje pa se je udeležilo kar 118 pripadnikov italijanskih sil za zaščito, reševanje in pomoč. Skupaj je na vaji sodelovalo 643 pripadnikov posameznih enot načrtovanih je bilo 570 in štirje helikopterji.

DELOVNI NALOG ZA VODJO ENOTE - SKUPINE Šl.:

Vodja intervencije	
Enota	
Vodja enote	
Začetek intervencije (čas)	
Prihod na požarišče (čas)	
Konec intervencije (čas)	

Lokacija posredovanja	Kvadrant:
Opis lokacije	
Predpostavka	
Naloge enote	
Sile za ZRP	
Sredstva za ZRP	
Zveze	Ročne in mobilne radijske postaje - delovni kanal : - kanal za povezavo z vodstvom : - kanal za nujna sporočila :
Varnostni ukrepi	Osebn in skupna zaščitna oprema
PRIPADNIK, KI SPREJME ENOTO	

POTRUIJEM PREJEM DELOVNEGA NALOGA

PODPIS VODJE INTERVENCIJE:

PODPIS VODJE ENOTE:

Slika 2. Vzorec delovnega naloga
Figure 2. Intervention order form

Pripravljenost pripadnikov posameznih sil za zaščito, reševanja in pomoč za usposabljanje, predvsem na praktičnih vajah, je bila velika.

Potek vaje

Vaja je potekala po načrtih, ki so temeljili na realnih možnostih za aktiviranje in delovanje gasilskih ter drugih enot zaščite, reševanja in pomoči, ki so bile predvidene za izvajanje ukrepov in nalog na vaji. Pri aktiviranju so bili upoštevani realni časi obveščanja in prihoda enot na zbirališče – mesto vodenja intervencije.

O požaru in njegovih posledicah ter potrebah po aktiviranju različnih sil zaščite, reševanja in pomoči so obveščali centri za obveščanje na podlagi zahtev vodje intervencije. Posredovanje zahtev in informacij prek regijskega centra za obveščanje Postojna je potekalo zelo dobro, vendar se je pri tem pokazalo, da je ob takih akcijah nujno potrebno povečati operativno sestavo v centru. Ta mora sočasno opravljati tudi redno delo. Ob večjih intervencijah mora biti zaradi spremljanja dogajanja in posredovanja obvestil vsaj en operativec stalno v neposredni povezavi z vodjo intervencije.

Sodelujoči centri za obveščanje (Postojna, Nova Gorica, Koper) so obveščali organe vodenja in druge izvajalce skladno z načrti obveščanja. Center za obveščanje Republike Slovenije je obveščal o požaru in njegovemu širjenju na italijansko stran ter posredoval zahteve za pomoč sosednji državi. Informacijska povezava z italijanskimi silami zaščite, reševanja in pomoči je potekala tudi prek regijskega centra za obveščanje Postojna po dogovorjenih postopkih, čeprav regijski centri za obveščanje za delo s centri za obveščanje sosednjih držav na ravni regije še nimajo za to pripravljenih navodil.

Tiho alarmiranje je bilo zelo uspešno v tistih predelih, ki so s sistemom zvez ZARE pokriti. Zagotoviti pa bo treba še dodatne pozivnike in boljšo pokritost z radijskim signalom ter za pozivanje določiti poseben kanal, da ne bo moten redni promet z zvezami.

Obveščanje javnosti

Med pripravami na vajo je bila javnost prek elektronskih in pisnih medijev ustrezno obveščena. Obveščali so jih Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, Uprava za obrambo Postojna, regijski štab civilne zaščite za Notranjsko, občinski štab civilne zaščite Sežana. Za vajo je bilo pripravljeno posebno propagandno gradivo, plakati, vabila, pisno gradivo o poteku vaje za novinarje in podobno. Za prebivalce krajevne skupnosti Lokev, kjer je bila vaja, je bilo pripravljeno posebno pisno gradivo: obvestilo z napotki o sodelovanju na vaji, ki so ga prejela vsa gospodinstva.

Za stike z javnostjo, gledalci, novinarji in udeleženci vaje je bila imenovana posebna skupina za informiranje. Pri njej so lahko novinarji in drugi dobili pisne in ustne informacije ter se dogovorili za intervjuje in natančne razlage postopkov na vaji. Skupino je vodil posebej za to imenovan predstavnik za stike z javnostjo in vodenje protokola.

Informacijski center je bil neposredno ob prostoru, ki je bil namenjen za sprejem intervencijskih sil ter vodenje intervencije. Medijem je center posredoval sporočila za javnost, ki so jih na podlagi prejetih informacij pripravili in potrdili poveljnik civilne zaščite Slovenije, poveljnik civilne zaščite za Notranjsko ter župan in poveljnik civilne zaščite občine Sežana.

Udeležba gledalcev na vaji je bila zadovoljiva z obeh strani meje. Potek vaje je bil primerno komentiran, zato so bili

gledalci sprotno obveščeni o poteku vaje in dogajanjih na delovnih točkah. Med potekom vaje in po njej so v javnih medijih premalo poudarili neposredne cilje vaje in neposredne nosilce dejavnosti (vodenje, pristojnosti, sodelujoči izvajalci posameznih nalog, problematika gašenja požarov v naravi s poudarkom na meddržavnem sodelovanju, vključevanje v akcijo drugih organov pristojnih ministrstev).

Vodenje vaje

Na vaji je bil preizkušen celoten sistem strokovno-operativnega vodenja, zaščite in reševanja, od lokalne do državne ravni, v katerem ima pomembno vlogo vodja intervencije. Ta na kraju nesreče določa, vodi, usklajuje in usmerja izvajanje potrebnih zaščitno-reševalnih dejavnosti, ki jih z delovnimi nalogi prenaša poveljnikom oziroma vodjem enot za zaščito, reševanje in pomoč, ki jih neposredno opravijo.

Vodstvo vaje

V vajo so se v skladu s pripravljenim elaboratom postopno, glede na širjenje požara, vključevali in jo vodili:

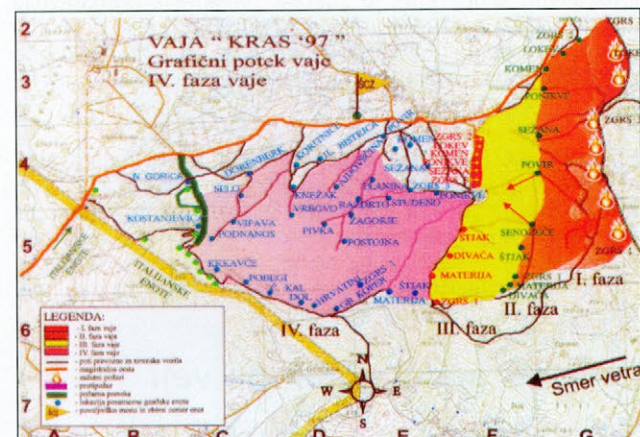
- vodja enote za gašenje, ki je prva prišla na kraj dogodka
- vodja intervencije, ki ga je imenoval poveljnik civilne zaščite občine Sežana in pozneje potrdil poveljnik civilne zaščite notranjske regije
- poveljnik civilne zaščite občine Sežana
- poveljnik civilne zaščite notranjske regije.

Pomoč pri vodenju jim je nudila operativna skupina, ki je pripravljala elaborat za vajo. Skupno operativno vodenje - vskaljevanje in nalaganje neposrednih nalog v okviru posameznih enot je opravljal vodja intervencije. Razmere so od sodelujočih zahtevale, da so se v skladu s svojo organiziranostjo, usposobljenostjo in opremljenostjo vključili v opravljanje nalog, ki jim jih je z delovnim nalogom določil vodja intervencije.

Glede na izkušnje z meddržavne vaje menimo, da bi bilo treba v prihodnje vodstvo vaje imenovati in mu naložiti naloge le za priprave na vajo, njeno spremljanje in analiziranje, praktično izvedbo aktivnosti pa bi morali izvajati le dejanski neposredni nosilci nalog.

Naloge in pristojnosti poveljnika civilne zaščite za Notranjsko na vaji so bile:

- vodenje vaje
- določitev začeteka, morebitne ustavitve ali omejitve ter prenehanja dejavnosti na vaji

Slika 3. Vzorec mrežne karte za vodjo intervencije
Figure 3. Map used by the head of the intervention team

- odločitev o teritorialnem obsegu in načinu angažiranja sil za zaščito, reševanje in pomoč
- sprejemanje korektivnih ukrepov pri izvajanju zaščitnih in reševalnih ukrepov sil za zaščito, reševanje in pomoč, zlasti, če obstaja verjetnost, da bi nastala materialna škoda ali bi bila ogrožena varnost izvajalcev in prebivalcev
- izdajanje nalog za aktiviranje regijskih enot in služb za zaščito, reševanje in pomoč ter vključevanje v reševalno akcijo v skladu s potrebami prek vodij intervencij
- prošnja za pomoč sosednje regije
- obveščanje poveljnika civilne zaščite Slovenije o dejavnostih in posredovanje zahtevkov za pomoč (po potrebi)
- določitev vodje reševalnih intervencij, v katerih sodelujejo regijske sile za zaščito, reševanje in pomoč (po potrebi)
- vodenje predhodne in zaključne analize vaje.

Naloge in pristojnosti poveljnika civilne zaščite občine Sežana so bile:

- določitev vodje intervencije, v kateri sodelujejo izključno občinske sile za zaščito, reševanje in pomoč
- organiziranje pomoči v silah in sredstvih za zaščito, reševanje in pomoč iz občine Sežana
- prošnja za pomoč v silah in sredstvih za zaščito, reševanje in pomoč iz sosednjih občin in regije
- aktiviranje občinskih enot in služb za zaščito, reševanje in pomoč in njihova vključitev v reševalno akcijo v skladu s potrebami
- obveščanje župana občine Sežana in poveljnika civilne zaščite za Notranjsko o poteku dogodkov
- posredovanje zahtevkov za pomoč regijskemu poveljniku civilne zaščite za Notranjsko.

Naloge župana občine Sežana so bile:

- spremljanje poteka vaje
- organiziranje in vodenje vaje v skladu z zakonom določenimi pristojnostmi in nalogami za zaščito reševanje in pomoč in odpravljanje posledic nesreče
- odločanje o evakuaciji in začasni nastanitvi ogroženega prebivalstva
- skrb za obveščanje prebivalcev o prezeči nevarnosti in sprejetih zaščitnih ukrepih.

Naloge vodje intervencije so bile:

- vodenje intervencije v skladu z elaboratom, pri čemer neposredno sodeluje s poveljnikom civilne zaščite
- odreditev potrebnih posegov v naravi (preseke ...) in na objektih
- predlogi o vključevanju potrebnih sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč ter skrb za njihovo usklajeno delovanje
- odrejanje morebitnega umika ljudi, živali in imetja z ogroženega območja
- odločanje o uporabi določenih sredstev za zaščito, reševanje in pomoči
- določanje ukrepov za varnost.

Na vaji se je pokazalo, da ima vodja intervencije še pomembnejše naloge, kot so bile določene v elaboratu, saj je bil glavni usklajevalec dinamike poteka vaje. Porok za uspešno izvedbo načrtovane vaje je pravi izbor vodje intervencije. Bistvena je predvsem njegova usposobljenost, sposobnost za pravilno izbrano lokacijo mesta vodenja in izbor neposrednih sodelavcev za vodenje in usklajevanje akcije ter posameznih ukrepov in nalog zaščite, reševanja in pomoči. Vodjem intervencije in njihovem usposabljanju bo

treba v prihodnje nameniti veliko večjo pozornost. Seznanjati bi se morali s celotno organizacijo sistema zaščite in reševanja v določenem okolju, predvsem pa z možnostjo informativne in materialne pomoči v lokalni skupnosti, regiji in državi. Ob večjih intervencijah je treba vodji zagotoviti ustrezno opremljeno poveljniško vozilo in ekipo. Dokler teh vozil nimamo, mu je treba zagotoviti improvizirano rešitev s podobnim vozilom in ustrezno informativno ter administrativno pomočjo.

Vaja je ponovno pokazala, da je treba za vodenje gasilskih intervencij razvijati štabni sistem vodenja in temu prilagoditi usposabljanje poveljniških struktur gasilcev.

Naloge vodij enot so bile:

- na podlagi delovnega naloga - povelja so neposredno organizirali in vodili izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči iz svojih pristojnosti v skladu z odločitvami pristojnega poveljnika oziroma odločitvami vodje intervencije
- sprejemali so korektivne ukrepe pri izvajanju neposrednih zaščitnih ukrepov ter nalog zaščite, reševanja in pomoči, zlasti če je obstajala nevarnost večje materialne škode ali bi bila ogrožena varnost izvajalcev in prebivalcev.

Spremljanje vaje

Dejavnosti na vaji je po posebnem načrtu organiziral in spremljal inšpektorat republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Glavni inšpektor je za ta namen določil štiri inšpektorje, ki so spremljali dejavnosti po posameznih točkah na podlagi načrta. V analizi opravljenih aktivnosti niso opozorili na večje pomanjkljivosti. Ocenili so, da je bila vaja uspešna.

Spremljevalne dejavnosti in ogled vaje

Odločitev, da bo vaja na območju hriba Kokoš, je bila s stališča ogleda ustrezna. Obiskovalcem je bil omogočen pregled nad celotno vajo. Predstavnikom medijev je bila namenjena ustrezna pozornost med pripravami in vajo (sprotno seznanjanje). Ogled vaje za opazovalce iz tujine (Italija, Madžarska, Hrvaška...) je bil po njihovih ocenah organiziran na ustrezni ravni. Zadovoljni so bili tudi krajani, saj sta po njihovih izjavah naredili nanje velik vtis celovitost in organizacija vaje.

Spremljalna dejavnost je bila uspešna predstavitev gašenja požara v naravi z eksplozijo. Uspešno je bila predstavljena tudi računalniška simulacija širjenja požara. Uporabljene rešitve bi morali strokovno obdelati in vključiti v preventivni del varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Osebna in vzajemna zaščita

Na območju, kjer je potekala vaja so bili v aktivnosti vključeni prebivalci Prelož, ki so jih reševalci zaradi bližajočega se požara evakuirali. Ustanovili so tudi informativni center, v katerem so reševali socialne in zdravstvene težave, obveščali in usmerjali dejavnosti za osebno in vzajemno zaščito. Glavni namen je bil zbiranje in posredovanje informacij evakuiranim prebivalcem, vendar pa je imel pomembnejšo vlogo pri informiranju gledalcev vaje in medijev o poteku vaje in spremljevalnih dejavnostih. V centru so delovale svetovalna, poizvedovalna in informacijska služba. Pripravljeno je bilo tudi različno poučno in informativno gradivo, ki ga je osebje centra razdeljevalo prebivalcem, gledalcem in novinarjem. Vloga

informacijskega centra se je tako kot na prejšnjih vajah v celoti potrdila.

Zaščitni ukrepi in naloge

Zaradi verižnih posledic požara je bilo treba nuditi prvo pomoč, specialistično medicinsko pomoč, zagotoviti gašenje in reševanje ob požaru, varnosti udeležencev vaje, reševanje ponesrečencev iz jame, iskanje pogrešanih, varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi, evakuacijo prebivalcev in zaščito kulturne dediščine. Ukrepanje je bilo pri vseh naštetih primerih dobro, izjema je bilo le varstvo kulturne dediščine.

Ugotovljene pomanjkljivosti so bile zlasti:

- Opremljenost gasilskih enot z osebno in skupno opremo je še pomanjkljiva; še posebej to velja za gasilske enote zunaj požarno ogroženih območij, ki niso opremljene, za gašenje požarov v naravi.
- Opremljenost gasilskih enot s sredstvi zvez v sistemu ZARE še ni zadostna.
- Posamezne gasilske enote teren slabo poznajo.
- Tiho alarmiranje ne pokriva v zadostni meri celotnega območja posameznih intervencijskih sil.
- Opremljenost helikopterske enote s sredstvi za zveze in gašenje bo treba povečati.
- Zaloge vode za gašenje so neustrezne in primanjkuje stacionarnih bazenov za zajemanje vode.
- V centrih za obveščanje ni dokumentov in navodil za povezavo s silami za zaščito, reševanje in pomoč iz sosednjih držav.
- Časa za pripravo vaje je bilo premalo, zato je bila uskladiitev z ministrstvom za notranje zadeve in ministrstvom za promet in zveze prepozna.
- Številčno je neustrezna stalna zasedba v regijskih centrih za obveščanje in zato jo je treba ob vsaki večji dejavnosti takoj povečati.

Pozitivne izkušnje

- Pripravljenost za sodelovanje med pripravami in izvedbo vaje (lokalna, medobčinska, regijska, državna, medresorska in mednarodna raven) je bila velika. Kadrovski izbor skupine za pripravo elaborata je bil pravilen; v njem so bili predstavniki Gasilska zveza Slovenije, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, regijski štab za civilno zaščito, občinski štab za civilno zaščito, Uprava za obrambo Postojna, policija, Zavod za gozdove, Kraške gasilske zveze, Zavoda za gasilsko reševalno službo, Gasilske zveze Postojna in predstavniki italijanskih sil za zaščito, reševanje in pomoč).
- Vodenje intervencije kot osrednje in najpomembnejše dejavnosti pri izvedbi vaje ni bilo zanemarjeno ne glede na obsežnost in zahtevnost vaje.
- Organiziranje sprejemnega centra za prihod intervencijskih sil se je potrdilo kot učinkovita rešitev.
- Aktiviranje gasilskih enot lokalnih skupnosti s širšega območja za zagotavljanje zadostnih sil za gašenje požarov večjih razsežnosti je bilo ustrezno.
- Vnaprej pripravljene obrazci delovnih nalogov z mrežno karto za izvajalce intervencije so omogočili racionalno uporabo sil, ki so bile na vaji.
- Udeležba prebivalstva je bila dobra.

- Uspešno sta sodelovali policija in helikopterska enota Slovenske vojske.
- Usklajeno je bilo delo helikopterskih enot s preleti čez državno mejo.
- Udeležba italijanskih enot in prehod državne zelene meje sta potekala brez težav.
- Način prehoda državne zelene meje.
- Delovanje jamarjev, radioamaterjev, kinologov, prve pomoči, nujne medicinske pomoči, štabov, enot in služb je bilo brezhibno.
- Komentar poteka in dinamike vaje je bil ustrezen.
- Potrdilo se je delo centra za informiranje.
- Uspešno je bilo medsebojno usklajevanje dejavnosti in doseženo sodelovanje vseh udeležencev vaje.

Predlogi

- Pripraviti oziroma pospešiti je treba sklenitev meddržavnega sporazuma za obveščanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah.
- S sosednjimi državami je treba vnaprej določiti zelene prehode čez državno mejo.
- V usposabljanje vodij gasilskih intervencij je treba uvesti elemente štabno-linijskega vodenja in spoznavanja celovitega sistema zaščite in reševanja po ravneh (lokalna skupnost, regija, država), gasilske in druge intervencijske enote morajo čimprej dobiti sredstva sistema ZARE, obenem pa bi bilo smotno vodji intervencije zagotoviti poleg radijske postaje sistema ZARE tudi prenosni telefon.
- Na širšem kraškem območju je treba v okviru prostorske ureditve urediti stacionarna zajemališča vode za gašenje z zrakoplovi.
- Za potrebe obalno-kraškega območja je treba nabaviti rezervno opremo za gašenje večjega požara v naravi in jo vskladiščiti v zato načrtovano skladišče (baza za Kras).
- Zagotoviti bo treba ustrezna vozila za prevoz ljudi na kraškem območju.
- Zagotoviti bo treba postopno zamenjavo in obnovo osebne in skupne opreme operativnih gasilskih enot za gašenje požarov v naravnem okolju.
- Zagotoviti bo treba možnosti operativnim gasilskim enotam za posredovanje na širšem območju zunaj svojih lokalnih skupnosti.
- V okviru programov usposabljanja bo treba zagotoviti več usposabljanj gasilcev s helikoptersko enoto Slovenske vojske na Krasu.
- Pripraviti bi bilo smotno mrežne kodirane karte po območjih za celo Slovenijo.

Sklep

Vaja je ponovno opozorila na občutljivost naravnega okolja Slovenije - predvsem Krasa, in na nujnost, da se omogoči gasilstvu na tem območju ustrezen razvoj, ki bo zagotavljal posodobitev tehničnih sredstev, boljšo mobilnost enot, potrebno število operativnih gasilcev in njihovo nadaljnje usposabljanje.

Skupna ocena skupine za pripravo vaje je, da je bila vaja v celoti uspešna, saj je poleg realno načrtovanega in opravljenega poteka gašenja in reševanja nakazala tudi bistvene probleme na področju požarnega varstva na Krasu.